DÜZCE ÜNİVERSİTESİ

Düzce Üniversitesi Orman Fakültesi Ormancılık Dergisi
e-ISSN: 2148-7855

TÜR Araştırma Makalesi
YAYIM 30 Aralık 2025
DOI 10.58816/duzceod.1673477

Kastamonu Kışla Parkı Değişiminin Terapik Açıdan İrdelenmesi

Çiğdem Sakıcı*[1]

[1] Kastamonu Üniversitesi, Mühendislik Mimarlık Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Kastamonu, Türkiye.

AÇIK ERİŞİM

*SORUMLU YAZAR
Çiğdem SAKICI
csakici@kastamonu.edu.tr

GELİŞ 10 Nisan 2025
KABUL 19 Eylül 2025

ATIF

Sakıcı, Ç. (2025). Kastamonu Kışla Parkı değişiminin terapik açıdan irdelenmesi. *Düzce Üniversitesi Orman Fakültesi Ormancılık Dergisi, 21*(2), 54–65. https://doi.org/10.58816/duzceod.1673477

TELİF HAKKI

© 2025 Sakıcı. Bu, Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 (CC BY-NC) koşulları altında dağıtılan açık erişimli bir makaledir. Bu lisans, orijinal yazar(lar)a ve kaynağa uygun şekilde atıfta bulunulması, lisansa bir bağlantı sağlanması ve yapılan değişikliklerin belirtilmesi koşuluyla, ticari olmayan amaçlarla herhangi bir ortam veya formatta kullanıma, paylaşmaya, uyarlamaya, dağıtmaya ve çoğaltmaya izin verir.

Yoğun kentleşme sonucunda açık yeşil alanlar yerini binalara bırakmış ve insanlar doğadan uzaklaşmıştır. Halkın kent merkezinde rekreasyonel ihtiyaçlarını gidermek için en sık kullandıkları alanlar kent parklarıdır. Bu yoğun yapılaşmanın içinde nefes alabildikleri bu alanların kullanıcıya terapik fayda da sağlaması gerektiği unutulmamalıdır. Bu çalışma yardımıyla Kastamonu merkezde sıklıkla rekreasyonel etkinlikler için kullanılan Kışla Park'ının yenilenme öncesi ve sonrasındaki kullanımı ve kullanıcı üzerinde oluşturduğu terapik faydaları belirlenecek ve parkın yenilenme öncesi ve sonrasındaki terapi sağlayıcı etkileri karşılaştırmalı olarak irdelenecektir. Parkın yenilenme öncesi ve sonrasında, hangi mekânsal özelliklere sahip olduğu, ne yoğunlukta kullanıldığı ve yoğun kullanılmama sebepleri, alanda gerçekleştirilen etkinlikler ve mekanların bu etkinliklere uygunluğu ve etkinlik gerçekleştirildikten sonra kullanıcıların ruh hallerinde meydana gelen değişimler belirlenmeye çalışılmıştır. Parkın terapik açıdan değerlendirilmesinde uzman grup puantaj tablosundan kullanıcı grubu ise anketten yararlanmıştır. Uzman ve kullanıcı grubunun parkı değerlendirme sonuçları benzerlik göstermiştir. Kışla Parkının revizyondan sonraki halinin öncesine oranla terapik ve kullanım açısından daha başarılı olduğu ancak iki tasarımda da eksiklikler olduğu ortaya çıkmıştır.

ANAHTAR KELİMELER
terapik etki, iyileştirici bahçe, terapi sağlayıcı peyzaj, açık yeşil alan, Kışla Park

Examining Kastamonu Kışla Park Change from a Therapeutic Perspective

As a result of intensive urbanization, open green areas have been replaced by buildings and people have moved away from nature. The areas that people use most frequently to meet their recreational needs in the city center are urban parks. It should not be forgotten that these areas, where they can breathe in this densely built environment, should also provide therapeutic benefits to the user. The usage possibilities of Kışla Park, which is frequently used for recreational activities in the center of Kastamonu, before and after the revision and the therapeutic effects on the user will be revealed with the help of this study and the therapeutic effects of the park before and after the revision will be examined comparatively. It was tried to determine the spatial characteristics of the park before and after the revision, the intensity of use and the reasons for not being used intensively, the activities carried out in the area and the suitability of the spaces for these activities, and the changes in the mood of the users after the activities were carried out. The expert group used a scoring table and the user group used a questionnaire to evaluate the park from a therapeutic point of view. The results of the evaluation of the park by the expert and user groups were similar. After the revision of Kışla Park, it was found that it was more successful in terms of therapeutic and utilization than before, but there were deficiencies in both designs.

KEYWORDS
therapeutic effect, healing garden, therapeutic landscape, open green areas, Kışla Park

1. GİRİŞ

Doğal alanlardan uzaklaşan insanlar saldırgan, mutsuz ve daha içe dönük yaşam sürerek doğal olan davranışlarını kaybederler. Doğayla iç içe olmak, bu alanlarda aktif ya da pasif etkinliklerde bulunmak kent yaşamının oluşturduğu günlük stresi azaltmaktadır. Doğal alanlara yakın olmanın ruh sağlığı ve stres seviyesi üzerinde olumlu etkilerini ortaya koyan birçok çalışma bulunmaktadır (Lewis, 1990,1994; Sakıcı, 2014; Hartig vd., 1995; Herzog vd., 1997; Ulrich, 1999; 2001; Whitehouse vd., 2001; Varni ve Katz, 1997; Pretty vd., 2005). Kent ortamında yaşayan insanların doğal ortamlarda zaman geçirmeleri her geçen gün zorlaşmaktadır. Kentsel ortamda yer alan açık yeşil alanlardan özellikle kent parkları rekreatif etkinliklerin gerçekleştirildiği ve yoğun kullanılan alanlardır (Atanur ve Ersöz, 2020).

Kentsel alandaki açık yeşil alanlar, insanları dinlendiren ve sinirleri yatıştıran kentliye dengeli, sağlıklı, yenileyici ve yararlı ortamlar sunan alanlardır (Smardon, 1990). Görsel kirlenmeyi önleyen bu alanlar, insanların mekâna bağlılıklarını ve aidiyet duygularını artırır, ruhsal benliklerini etkiler ve yok olan enerjilerinin yenilenmesine yardımcı olur. Kentsel açık yeşil alanlar kentli sağlığı üzerinde pozitif etkilere sebep olurken, onların psikolojik çöküntüden ve aşırı yorgunluktan uzaklaşmalarına da yardımcı olur (Stigsdotter, 2005; Mitchell ve Popham, 2007). Kullanıcı üzerinde bu tarz olumlu etkiler gösteren alanlara terapi sağlayıcı alan ya da iyileştirici alan denilmektedir. Böyle alanlar kullanıcıya doğayı ve mevsimleri fark ettirerek zamanın geçtiğini hatırlatır, alan içerisinde hareket ettirerek fiziksel egzersiz yapmasına yardımcı olur, kullanıcılarla iletişimi sayesinde sosyal davranışlarının gelişmesine sebep olur, duyusal uyarımlarla olumsuz düşüncelerden uzaklaşmasına ve doğanın onarıcı gücünden yararlanmasına, doğaya ve bitkilere temas ederek bir işe yaradığını hissetmelerine ve hayata bağlanmalarına yardımcı olur (Sakıcı ve Var, 2023). İyileştirici olarak ifade edilen alanlar kullanıcıya rahatlama, olumsuz düşüncelerden uzaklaşma, hayata bağlanma, dinlenme, eğlenme, stres atma, hafıza yenileme, iyi olma ve sağlık kazandırma gibi etkiler sağlar ve ayrıca kullanıcının fiziksel hareketliliğini ve motivasyonunu artırır. (Marcus ve Barnes, 1999; Elings, 2006; Sakıcı vd., 2014). Bu tarz alanlarda görsel, işitsel ve dokunsal ilgi uyandıran elemanlar (sanat çalışmaları, akustik deneyimler, su akışı, doğal ışık, malzeme çeşitliliği, bitkiler, hayvanlar, temiz hava, güneş ışığı, yağmur ve rüzgâr gibi) çoklu duyusal uyarımlar sağlar ve bu elemanlar kişinin rahatlamasına ve stresinden uzaklaşmasına yardımcı olur (Sakıcı ve Var, 2023).

Açık yeşil alanların kent ve kentliye olumlu katkıları herkes tarafından bilinmektedir. Ancak bu alanların psikolojik açıdan topluma katkıları ihmal edilmektedir. Ne tarz alanların insanları nasıl rahatlattığı, dinlendirdiği, dinç ve zinde hissettirdiği, psikolojik sorunlardan ve stresinden uzaklaştırdığı tam olarak bilinmemektedir. Doğal alanların görsel değerlerini sorgulayan birçok çalışma yapılmış olmasına rağmen rehabilite edici özelliğiyle ilgili çalışmalar oldukça yetersiz kalmaktadır. Bugünkü insanların stresli ve yoğun yaşam şartları onların terapi sağlayıcı alanlara olan ihtiyacını artırmaktadır. Bu açıdan açık yeşil alanlar tasarlanırken alanların terapi sağlayıcı ektileri düşünülmeli ve alanlar bu kriterlere uygun tasarlanmalıdır. Çalışma yardımıyla Kastamonu kent merkezinde yer alan ve yoğun kullanıma sahip olan Kışla Parkının kullanıcıya sağladığı terapik faydalar ortaya konulacak ve parkın revizyon öncesi ve sonrası değişimlerinin terapik ve kullanılabilirlik açısından ne gibi etkiler sağladığı anket ve puantaj tabloları yardımıyla belirlenecektir. Parkın terapik etkisini artırabilmek için neler yapılabileceği belirlenecektir.

2. MATERYAL VE YÖNTEM

2.1. Çalışma Alanı

Çalışma, Karadeniz Bölgesinin batısında yer alan Kastamonu ilinde gerçekleştirilmiştir. Kastamonu yüzölçümünün %61,5'i ormanlık alan olmasına rağmen (Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı, 2025) şehir merkezi oldukça yoğun bir yapılaşmaya maruz kalmış bir ilimizdir. Kentli rekreasyonel

© 2025 Sakıcı.

ihtiyaçlarının büyük bir çoğunluğunu kent merkezindeki park alanlarında ya da zaman ve olanak varsa yakın çevresindeki mesire alanlarında gidermektedir. Kent merkezinde bulunan Saat kulesi, Kışla Parkı, Nasrullah Meydanı, Cumhuriyet Meydanı ve Cevizli Parkı rekreatif etkinlik için en yoğun kullanılan alanlardır.

Bu çalışma Kışla Parkında gerçekleştirilmiştir. Kışla Parkı şehir merkezinde yer alan en büyük açık yeşil alandır. Parkın üç cephesinden taşıt yolu geçmekte olup, batı cephesinde Turhan Topçuoğlu Parkı bulunmaktadır. Çevresinde DSİ Şube Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı, kafe, ticaret alanları ve iki farklı lise yer almaktadır. Parka dört cephesinden de giriş yapılabilmektedir. Yaklaşık olarak 9781 m^2 alanı bulunan parkta işletmenin yer aldığı alanda ve diğer noktalarda toplu ve bireysel oturma elemanları, piknik masaları, çeşme, köprülü süs havuzu, toplanma alanı, anıt, oturma basamakları, oturma alanları, çocuk oyun alanı ve kültürfizik aletlerinin yer aldığı spor alanı gibi etkinlik alanları yer almaktadır. Park etkinlik çeşitliliği sağlaması ve konumundan dolayı kentli tarafından sık kullanılmaktadır. Heykel önünde yer alan, geniş alan toplu etkinliklere imkân tanımaktadır. Alanın yakın çevresinde iki farklı lise bulunmasından dolayı park gençler tarafından oldukça yoğun olarak kullanılmaktadır. Park şehrin merkezinde bulunduğundan araç ve yaya olarak parka ulaşım son derece rahattır. 2023 yılında parktaki bitkisel tasarıma dokunulmadan mekânsal anlamda değişiklikler yapılmış ve daha modern donatı elemanları ve malzemelerle yeniden tasarlanmıştır. Parkta özellikle çocuk oyun alanındaki oyun donatılarında, oturma donatılarında, saksılarda, örtü elemanlarında ve döşeme malzemelerinde ciddi değişimler ve yenilemeler gerçekleştirilmiştir. Kışla Parkı revize öncesi ve sonrası fotoğrafları Şekil 1'de görülmektedir.

Şekil 1. *Kışla Parkının revize öncesi ve sonrası görüntüleri*

Kışla Parkındaki bitkiler incelendiğinde, alanda toplam 209 adet odunsu takson olduğu ve 18 adet farklı bitki türü olduğu tespit edilmiş olup, parkta en çok *Acer pseudoplatanus* (72 adet) bitki türü kullanıldığı belirlenmiştir. Parktaki bitkilerin özellikleri incelendiğinde, bitkilerin %55,5'inin doğal türlerden oluştuğu, %53,5'inin yaprağını döken, %40,6'sının sonbahar renklenmesi gösterdiği ortaya çıkmıştır. Bitkilerin %41,8'i çiçek güzelliği, %41'i meyve güzelliği ve %69,8'i yaprak güzelliği göstermektedir. Parktaki bitkilerin karakteristik özellikleri ve parkta kullanım amaçları Çizelge 1' de

© 2025 Sakıcı.

görülmektedir. Böyle farklı karakteristik özellik gösteren bitkilerin alanda bulunması alanın terapik değerini artırmaktadır.

Çizelge 1. *Kışla Parkta kullanılan bitkilerin özellikleri ve kullanım amaçları*

Bitkisel Özellik	%	Alan Kullanımı	Mevcut Durum
Herdem Yeşil	46.5	Sınırlandırma	Var
Yaprağını Döken	53.5	Yönlendirme	Var
Budama Yapılmış	3.3	Soliter	Var
Sonbahar Renklenmesi	40.6	Vurgu	Var
Çiçek Güzelliği	10.8	Odaklama	Var
Meyve Güzelliği	10,8	Ayırma	Var
Yaprak Güzelliği	69.8	Birleştirme	Yok
Doğal Türler	55.5	Görsel kontrol	Var
Egzotik Türler	44.5	Mekânı yumuşatma	Var

2.2. Terapik Açıdan Değerlendirme Yöntemi

Bir parkın terapik açıdan değerlendirmesi kolay değildir. Çalışma kapsamında Kışla Parkının revizyon öncesi ve sonrası tasarımının terapik açıdan değerlendirilip, karşılaştırılabilmesi için 2017 yılında Kışla Parkının geçmiş yani ilk tasarımının, 2024 yılında ise revizyon sonrası yeni tasarımının değerlendirmeleri gerçekleştirilmiştir. Değerlendirme iki farklı zaman diliminde iki farklı adımda gerçekleştirilmiştir. İlk adımda alanın terapik etkisini belirleyebilmek için duyusal uyarım, hareket ve denetim olmak üzere üç deneyimsel kalite başlığı altında ana ve alt başlıklarından oluşan bir ölçüm skalası (puantaj tablosu) oluşturulmuş ve uzman grup tarafından bu oluşturulan ölçüm skalasını alanın kaynak değerlerine bağlı olarak puanlandırmaları istenmiştir (Sakıcı, 2023). Uzman grubun değerlendirme yapmadan önce alanda zaman geçirmeleri sağlanmıştır. Bahsedilen özelliklerin alanda ne oranda bulunduğuna ya da bulunmadığına bağlı olarak 0-3 arası puan vermeleri istenmiş ve bu verilen puanların ortalamaları sayesinde alanın terapik değeri, alanın hangi özelliklerinin terapik açıdan etkili ya da etkisiz olduğu ortaya konulmuştur.

İyileştirici alanlarda olması gereken kaynak değerleri, bilgi dinamikleri, faktörler ve elemanlar üç deneyimsel kalite altında sentezlenmiştir (Bowers, 2003; Sakıcı ve Var, 2013; Sakıcı vd., 2014). Çalışma kapsamında parkın terapik değerini ortaya koyabilmek için bu üç deneyimsel kalite başlığı kullanılmıştır. Kışla Parkının duyusal uyarım sağlama özelliğinin değerlendirilebilmesi için 7 ana özellik (doğallık, bitki, çeşitlilik, yaban hayatı, su, mimari elemanlar/malzeme ve arazi morfolojisi) ve bu ana özellikleri sorgulamaya yardımcı olan 30 tasarım kriteri kullanılmıştır. Kışla Parkının hareket sağlama özelliğini ortaya koyabilmek için 4 ana özellik (hareket/egzersiz, gizem, okunaklılık/peyzaj tasarımı ve erişilebilirlik/ulaşılabilirlik) ve bu ana özellikleri sorgulamaya yardımcı olacak toplamda 24 tasarım kriteri kullanılmıştır. Parkın denetim sağlama özelliğini sorgulayabilmek için ise 3 ana özellik (güvenlik/emniyet, konfor/bakım ve etkinlik/mekân (sosyal ortam çeşitliliği, sosyallik)) ve bu özellikleri sorgulamaya yardımcı olacak 25 tasarım kriteri kullanılmıştır. Sonuç olarak ölçüm skalası ya da puantaj tablosu üç deneyimsel kalite ana başlıklarında 14 ana özellik ve bu özellikleri sorgulamaya yardımcı olacak 79 tasarım kriterinden oluşmaktadır. Çalışma kapsamında tüm tasarım kriterlerinin genel ortalaması alınarak parkın ne oranda terapik açıdan başarı sağladığı ortaya konulmuştur. Kışla Parkının revizyon öncesi ve sonrası için terapik başarı yüzdeleri karşılaştırılarak değişimin terapik açıdan katkıları belirlenmeye çalışılmıştır.

Çalışmanın ikinci adımını kullanıcı grubunun anket yardımıyla alan değerlendirmesi oluşturmaktadır. Çevrenin insan üzerindeki etkilerini belirlemede anket birçok araştırmacı tarafından tercih edilen bir yöntemdir (Paine ve Francis, 1997; Marcus ve Barnes, 1995; Ghose, 1999; Whitehouse vd., 2001; Zimring, 2002; LaFargue, 2004; Sherman vd., 2005; Acar ve Sakıcı, 2008; Sakıcı, 2014). Kışla Parkının eski halinin değerlendirilmesi için 2017 yılında 117 alan kullanıcısıyla, revize edilmiş halinin

© 2025 Sakıcı.

değerlendirilmesi için 2024 yılında 100 alan kullanıcısıyla anket çalışması yürütülmüştür. Genel araştırma yöntemleri ve sosyal bilimler literatüründe yaygın uygulamalara bağlı olarak genelleme yapılmak istendiğinde yerel parklarda minimum 50-100 kişilik örneklemlerin kullanıldığı (Israel vd., 1998), büyük popülasyonu olan alanlar için ise genellikle 100-400 katılımcı ile anket çalışmaları yürütüldüğü görülmektedir. Yerel park özelliği gösteren Kışla Parkında anket çalışması yaparken deneklerin minimum 100 kişi olmasına özen gösterilmiştir. Alan kullanıcılarının demografik özellikleri, alanı kullanım sıklığı, gerçekleştirdikleri ekinlikler ve sonrasında ruh hallerinde meydana gelen değişiklikler anket yardımıyla sorgulanmıştır. Kullanıcılara ilişkin demografik özelliklerin (cinsiyet, yaş ve eğitim) ruh hallerinde meydana gelen pozitif değişim üzerinde etkili olup olmadığının araştırılması için Ki-Kare testinden yararlanılmıştır. Çalışma sonucunda uzman grup ile kullanıcı grubunun değerlendirme sonuçları karşılaştırılmış ve alanların terapik değerleri ortaya konulmuştur.

3. BULGULAR VE TARTIŞMA

3.1. Kışla Parkının Terapik Açıdan Değerlendirilmesi

Kışla Parkının revize öncesi ve sonrasının terapik değerini belirleyebilmek adına ölçüm skalası yardımıyla alanları değerlendirebilmek için peyzaj mimarlığı lisans, yüksek lisans ve doktora eğitimi almış, 10 kişiden oluşan uzman grup belirlenmiştir. Uzman grubun Kışla Parkını değerlendirme sonuçları Çizelge 2'de görülmektedir. Uzman grup değerlendirme yaparken, ölçüm skalasında yer alan özellik parkta yok ise 0 puan, az bulunuyorsa 1 puan, orta bulunuyorsa 2 puan ve çok bulunuyorsa 3 puan vermiştir. Çalışma kapsamında ölçüm skalasındaki tüm kriterlerden (79 kriter) maksimum 3 puanı aldığında oluşan toplam puan (79*3=237 puan) alanın maksimum terapi sağlayıcı özelliğini ortaya koymakta olup, bu puanı alan alanlar açık alan terapi ünitesi olarak da değerlendirilebilir. Uzman grubun Kışla Parkına verdikleri puanların ortalamaları ile maksimum puanlar karşılaştırılarak alanın terapik açıdan başarı yüzdeleri ortaya konulmuştur.

Uzman grubun Kışla Parkının revizyon öncesi ve sonrası değerlendirme sonuçları incelendiğinde, parkın eski halinin terapik açıdan genel başarı yüzdesi %44,30 (105 puan) iken yeni, revize edilmiş halinin terapik açıdan genel başarı yüzdesi %55,27 (131 puan) olarak belirlenmiştir. Bu durum alanın revizyon geçirmesi sonucunda kullanıcı üzerinde terapik açıdan olumlu etki yarattığını ortaya koymaktadır. Bu tarz açık yeşil alanların terapik açıdan olumlu etki oluşturabilmesi için en azından %50'lik bir oranda bu kriterleri barındırması gerektiği düşünülmektedir (Sakıcı vd., 2013; 2014; Sakıcı, 2023). Revizyon öncesinde bu oran yakalanamasa da Kışla Parkı revizyon sonrasında %50'nin üzerinde başarı yüzdesine sahip olmuştur. Sonuçlara göre Kışla Parkın revizyon öncesi halinin gerek genel (%39,24), gerekse her bir deneyimsel kaliteye göre ayrı ayrı başarı yüzdeleri daha düşük çıkmıştır. Bu durum değişimin terapik açıdan olumlu katkı sağladığını göstermiş olmasına rağmen revize edilmiş halinin de gerek genel (%55,27) gerekse tüm deneyimsel kaliteler açısından başarı yüzdesinin yüksek olduğu söylenemez. Alanın terapik değerinin ortaya konulmasında hangi deneyimsel kalitelerin etkin rol oynadığına bakıldığında, alanın hem revizyon öncesi hem de revizyon sonrasındaki terapik değerlendirmesinde denetim açısından değerlendirme kriterleri sırasıyla duyusal uyarım ve hareket sağlama kriterleri açısından daha yüksek puanlar almıştır.

Duyusal uyarım açısından alan 30 kriter açısından toplam 90 puan (30*3) üzerinden değerlendirildiğinde eski Kışla Park %44,44 (40 puan) yeni Kışla Park %53,33 (48 puan) başarı yüzdesine sahip olmuştur. Hareket açısından 24 kriter açısından toplam 72 puan (24*3) üzerinden değerlendirildiğinde eski Kışla Park %41,66 (30 puan) yeni Kışla Park %51,39 (37 puan) başarı yüzdesine sahip olmuştur. Son olarak Denetim açısından 25 kriter açısından toplam 75 puan (25*3) üzerinden değerlendirildiğinde eski Kışla Park %46,67 (35 puan) yeni Kışla Park %61,33 (46 puan) başarı yüzdesine sahip olmuştur. Parkta yapılan revizyon çalışması parkın deneyimsel kalitelerden özellikle denetim açısından daha olumlu terapik etkiler sağladığını ortaya koymuştur. Park

© 2025 Sakıcı.

kullanıcıya etkinlik seçimi yapabilme olanağı sunmaktadır. Revizyonla mekânsal çeşitlilik sağlanarak kullanıcıya daha fazla seçim yapma şansı tanımıştır. Ayrıca peyzaj tasarımı ve erişilebilirlik anlamında mekânda gerçekleştirilen değişimler alanın hareket sağlama açısından terapik değerini artırmıştır. Çeşitlilik, mimari eleman ve malzeme değişimleriyle alanın duyusal uyarım sağlama açısından terapik değeri artmıştır. Kışla Parkının revizyon öncesi ve sonrasının terapi açısından olumlu ve olumsuz özellikleri Çizelge 2'de görülmektedir. Özellikle 2 puanın altında yer alan kriterler iyileştirilmelidir.

Çizelge 2. *Kışla Parkın revizyon öncesi ve sonrasının uzman grup tarafından terapik açısından değerlendirilmesi*

DUYUSAL UYARIM	**Kışla Park (Eski)**	**Kışla Park (Yeni)**
Doğallık	PUANLAR*	
Park doğal bir görünüm sergiliyor mu?	2	2
Parkta doğal sesler (su, kuş, rüzgâr vb.) var mı?	2	2
Park şehir gürültüsünden uzak mı?	1	1
Parkın manzarası güzel mi?	0	0
Bitki		
Park bitkisel çeşitlilik açısından zengin mi?	2	2
Dört mevsim karakteristik özellik gösteren bitkilere yer verilmiş mi?	1	1
Parkta bitkisel açıdan doluluk-boşluk dengesi var mı	3	3
Güzel kokulu bitkilere yer verilmiş mi?	0	0
Farklı renk özelliği gösteren, dikkat çekici bitkiler kullanılmış mı?	1	1
Farklı tekstür ve form özelliği gösteren bitkiler kullanılmış mı?	2	2
Meyve ve çiçek güzelliği gösteren bitkiler tercih edilmiş mi?	0	0
Zararlı toksin maddeler içeren, alerjik bitki kullanımından kaçınılmış mı?	2	2
Çeşitlilik		
Sessiz ortam yerine doğal akustik deneyimler sağlayan alanlar var mı?	2	2
Parkta tek renk yerine güzel armoni ve kontrast oluşturan renk gösterileri var mı?	0	0
Parkta duyu organlarına hitap eden düzenlemeler var mı?	1	2
Her yerin aynı nitelikte olması yerine alan farklılıkları oluşturulmuş mu?	2	3
Döşemede doku ve malzeme çeşitliliğine yer verilmiş mi?	1	2
Parkta vurgu, landmark noktaları var mı?	1	1
Yaban Hayatı		
Parkta kuş, kelebek, arı gibi yaban hayatı var mı?	2	2
Bu hayvanları çekici bitkisel ve yapısal elemanlara yer verilmiş mi?	1	1
Su		
Durgun su kullanımına yer verilmiş mi?	2	2
Hareketli (fıskiye, akan) su kullanımına yer verilmiş mi?	2	2
Mimari Elemanlar- Malzeme		
Parkta heykel kullanımı söz konusu mu?	2	2
Çiçeklik, saksı gibi yapısal elemanlar kullanılmış mı?	1	3
Parkta görsel uyarıcı elemanlar kullanılmış mı?	1	2
Yüksek voltaj yerine düşük voltajlı aydınlatma elemanları kullanılmış mı?	0	1
Sert doku yerine yumuşak-hafif doku kullanılmış mi?	1	2
Farklı malzemelerle armoni ve kontrast yaklaşımlara yer verilmiş mi?	2	2
Arazi morfolojisi		
Parkta zemin hareketliliğine (tepecik, iniş, çıkış vb.) yer verilmiş mi?	1	2
Parktaki kot farkı çözümlerinde yüksek duvar kullanımından kaçınılmış mı?	2	2
TOPLAM (%100 başarı: 90p)	**40**	**48**
BAŞARI YÜZDESİ	**44,44**	**53,33**
HAREKET	PUANLAR*	
Hareket- Egzersiz		
Keşif ve araştırma yapılabilecek alanlar var mı?	0	0
Parkta serbest ve rahat hareket edilebiliyor mu?	1	1
Parkta egzersiz ve spor alanları var mı?	3	3
Tüm parkı baştan sona dolaşan bir patika sistemine yer verilmiş mi?	1	2

© 2025 Sakıcı.

Parktaki patika yolları gezintiye teşvik edici organik hatlardan mı oluşuyor?	0	0
Parkta dinlenmek için oturma cepleri ya da dinlenme köşeleri düşünülmüş mü?	2	2
Gizem		
Alan farklılıkları ve kapalılıklarla gizem oluşturulmaya çalışılmış mı?	1	1
Kullanıcıları harekete teşvik edecek sürprizlere parkta yer verilmiş mi?	1	2
Vista oluşumlarına yer verilmiş mi?	1	1
Okunaklılık- peyzaj tasarımı		
Tasarım sade, basit ve anlaşılır mı?	2	2
Dik, sert, doğrusal ve düz çizgiler yerine, yuvarlak, eğrisel, kavisli çizgiler kullanılmış mı?	0	2
Keskin ani geçişler yerine yumuşak geçişler sağlanmış mı?	1	2
Çevre tekrarlarla tutarlılık gösteriyor mu?	1	1
Erişilebilirlik- Ulaşılabilirlik		
Alandaki eğim çözümlemeleri tekerlekli sandalye kullananlar için uygun mu?	2	2
Taşıt yolu alana kadar ulaşıyor mu?	3	3
Yaya-taşıt ayırımı var mı?	1	1
Yaya yolu genişliği uygun mu?	2	2
Bisiklet, kaykay kullanımı için ayrı yol düşünülmüş mü?	0	1
Park içerisinde tanıtıcı, yönlendirici ve terapik faydaların anlatıldığı panolar var mı?	0	0
Kot farkları merdiven yerine rampalarla mı çözülmüş?	1	1
Yükseklik farklarından, derin çukurlardan kaçınılmış mı?	1	2
Döşeme malzemesi seçiminde tekerlekli sandalyeler dikkate alınmış mı?	1	1
Parkta mekanlar arasında geçiş kolaylığı var mı?	2	2
Yol boyunca sohbet köşeleri ve dinlenme ceplerine yer verilmiş mi?	3	3
TOPLAM (%100 başarı: 72p)	**30**	**37**
BAŞARI YÜZDESİ	**41,66**	**51,39**
DENETİM	PUANLAR*	
Güvenlik ve Emniyet		
Rahatsız edici olaylara ve istenmeyen toplumsal etkileşimlere karşı koruma var mı?	2	2
Alanda kullanıcıların güvenliği için çevrelenmiş-kuşatılmış alanlara yer verilmiş mi?	2	2
Parktaki aydınlatma güvenlik için uygun mu?	2	2
Parkta fiziksel ya da görsel kapalılık sağlayıcı bitkilendirmelere yer verilmiş mi?	2	2
Parka kontrolsüz giriş engellenmiş mi?	1	1
Konfor- Bakım		
Alan yeterince bakımlı gözüküyor mu?	1	3
Kullanılan donatılar konforlu mu?	1	3
Parkın kullanılabilirliği uygun mu?	2	2
Oturma elemanlarının sırt ve kollukları var mı?	1	1
Donatılar kullanıcı antropometrik yapısına uygun mu?	2	2
Etkinlik- Mekân (sosyal ortam çeşitliliği) sosyallik		
Park mekân çeşitliliği sunuyor mu?	2	2
Park etkinlik çeşitliliği (aktif-pasif) sunuyor mu?	2	2
Parkta düşünmek ve tek başına kalmak için uygun alanlar tasarlanmış mı?	2	2
Parkta rahat hareket imkânı sağlayan serbest etkinlik alanları var mı?	0	1
Güneş, rüzgâr ve yağmurdan korunaklı örtülü alanlar var mı? (güneş-gölge seçeneği)	0	2
Parkta açık mekanlara yer verilmiş mi?	2	2
Parkta yarı açık mekanlara yer verilmiş mi?	1	2
Mahremiyeti dikkate alarak gizlilik sağlayan kapalı mekanlara yer verilmiş mi?	0	0
Park kullanıcıları farklı etkinliklere yönlendiriyor mu?	1	2
Farklı amaçlar için kullanılabilecek yeterli sayıda oturma elemanı var mı?	3	3
Park kullanıcıya çevresini kontrol edebilme hissi sağlıyor mu?	2	2
Kışın da alanın kullanılabilmesi için alternatif çözümler düşünülmüş mü?	0	0
Alanda kullanıcıların sosyalleşebileceği grup etkinlikleri için mekanlar var mı?	2	2
Farklı kullanıcı grupları için farklı mekanlar düşünülmüş mü?	1	2
Doğal çevre ile ilişki kurabilecekleri mekanlar var mı? (yeşil alan egzersizleri)	1	2
TOPLAM (%100 başarı: 75p)	**35**	**46**
BAŞARI YÜZDESİ	**46,67**	**61,33**
GENEL TOPLAM (%100 başarı: 237p)	**105**	**131**
GENEL BAŞARI YÜZDESİ	**44,30**	**55,27**

* 0: Yok, 1: Az, 2: Orta, 3: Çok

© 2025 Sakıcı.

3.2. Kışla Parkın terapik açıdan değerlendirilmesi

3.2.1. Park Kullanıcılarının Demografik Yapısı

Kışla Parkın kullanıcı üzerindeki terapik etkisini ortaya koyabilmek için 2017 yılında 117 park kullanıcısı ile 2024 yılında 100 park kullanıcısı ile anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya katılanların demografik özellikleri Çizelge 3'te görülmektedir. Denekler tercih edilirken kız erkek dağılımlarının dengeli olmasına dikkat edilmiştir. Ankete katılanların demografik özellikleri incelendiğinde her iki denek grubunun da büyük bir çoğunluğunun 18-35 yaş grubunda gençlerden oluştuğu, büyük bir çoğunluğu üniversite öğrencisi olduğu ortaya çıkmıştır.

Çizelge 3. *Ankete katılan park kullanıcılarının demografik özellikleri*

Demografik özellik		Kışla Parkı (Eski)		Kışla Parkı (Yeni)	
		n	%	n	%
Cinsiyet	Kız	64	54.7	55	55
	Erkek	53	45.3	45	45
Yaş	0-17	37	31.6	30	30
	18-34	56	47.9	42	42
	35-60	10	8.5	21	21
	61-	14	12	7	7
Eğitim Durumu	İlköğretim	9	7.7	6	6
	Lise	33	28.2	29	29
	Üniversite	66	56.4	60	60
	Lisans üstü	9	7.7	5	5
Meslek	Öğrenci	79	67.5	67	67
	Öğretmen	8	6.8	4	4
	Mimar	2	1.7	4	4
	Serbest Meslek	20	17.1	19	19
	Çalışmıyor	3	2.6	2	2
	Polis	1	0.9	1	1
	Doktor	2	1.7	-	-
	Emekli	2	1.7	3	3

3.2.2. Açık Yeşil Alanların Kullanımı

Çalışma kapsamında halkın, Kışla Parkını kullanımı, sık kullanmama sebepleri, bu alana geldiklerinde alanda gerçekleştirdikleri etkinlikleri ve kullanım sonrasında ruh hallerinde meydana gelen değişiklikleri belirleyebilmek için anket çalışmasından yararlanılmıştır. Bu sorulara 2017 ve 2024 yıllarında farklı denek grupları tarafından verilen cevaplar Çizelge 4'te görülmektedir. Sonuçlara bakıldığında Kışla Parkının revizyon öncesi ve sonrasında sık ziyaret edilmeme sebepleri incelendiğinde ilk sırada zaman eksikliği (%68,4; %75) ikinci sırada ise parkın ilgi çekmemesi (%47,9; %19) olarak görülmektedir. Sonuçlar parktaki değişimin ilgi çekme ve mekân kalitesi üzerinde olumlu etki gösterdiğini ortaya koymaktadır (Çizelge 4).

Revizyon öncesinde ve sonrasında Kışla Parkında gerçekleştirilen etkinlikler incelendiğinde yoğun gerçekleştirilen etkinliklerin benzerlik gösterdiği ve değişimin etkinlik çeşitliliği açısından bir farklılık oluşturmadığı ortaya çıkmıştır. İki anket sonucunda da alanda yoğun olarak oturma (%88; %61), sohbet (%62,4; %44), yeme-içme (%41,9; %28) ve güneşlenme-gölgelenme (%35,9; %30) gibi etkinliklerin gerçekleştirildiği ortaya çıkmıştır. Bu etkinlikleri gerçekleştirdikten sonra ruh hallerinde meydana gelen değişimler incelendiğinde ise revizyon öncesi ve sonrası kullanım sonrasındaki değişimlerde farklılıklar olduğu ortaya çıkmıştır. Kışla Parkının revizyon öncesinde kullanımından sonra sırasıyla sakinleşme (%27,4) neşeli olma (%23,9) ve huzur bulma (%23,1) gibi etkiler yoğunlukta hissedilirken revizyon sonrasındaki park kullanıcıları alanı kullandıktan sonra kendilerini daha dinlenmiş, rahatlamış hissettiklerini (%42), sakinleştiklerini (%35) ve daha olumlu düşünceye

© 2025 Sakıcı.

sahip olduklarını (%30) belirtmişlerdir (Çizelge 4). Değişimin pozitif anlamda etkili olduğu ve parkı kullandıktan sonra sadece %5'lik bir grubun ruh hallerinde herhangi bir değişiklik oluşturmadığı ortaya çıkmıştır.

Çizelge 4. *Kışla Parkın ziyaret edilmeme sebepleri, alanda gerçekleştirilen etkinlikler ve kullanım sonrasında ruh halinde meydana gelen değişimler*

		Kışla Parkı (Eski)		Kışla Parkı (Yeni)	
		n	%	n	%
Parkı sık kullanmama sebebi	Zaman eksikliği	**80**	**68,4**	**75**	75
	Mesafe	35	29,9	12	12
	Parkların güvensizliği	17	14,5	10	10
	Hastalık ya da olumsuz sağlık durumları	7	6	4	4
	Güzel, kaliteli açık yeşil alan olmayışı	39	33,3	13	13
	Çok sessiz ve terk edilmiş olması	13	11,1	1	1
	Çok ilgi çekmemesi	56	47,9	19	19
Parkta gerçekleştirilen etkinlikler	Oturma	**103**	**88**	61	61
	Seyir	33	28,2	25	25
	Sohbet	73	62,4	44	44
	Gezinti	29	24,8	10	10
	Yürüyüş	34	29,1	12	12
	Spor	25	21,4	20	20
	Yeme-içme	49	41,9	28	28
	Güneşlenme-gölgelenme	42	35,9	30	30
	Okuma	19	16,2	10	10
	Müzik dinleme	41	35	28	28
Park kullanıcısının ruh halinde meydana gelen değişimler	Dinlenmiş- rahatlamış	23	19,7	**42**	**42**
	Sıkıntı-dertten uzaklaşma	23	19,7	29	29
	Sakinleşme	**32**	**27,4**	35	35
	Olumlu düşünme	21	17,9	30	30
	Huzur bulma	25	21,4	25	25
	Güvende hissetme	17	14,5	17	17
	Neşeli olma	27	23,1	12	12
	Değişiklik hissetmeme	17	14,5	5	5

Ankete katılanların yaş, cinsiyet ve eğitim düzeyi farklılıklarının ruh hallerindeki pozitif değişime etkisini belirleyebilmek için Ki Kare Analizi yapılmıştır. Ancak demografik özelliklerin pozitif ruh haline sahip olmada etkisi olmadığı ($p<0,05$) analiz sonucunda ortaya çıkmıştır (Çizelge 5).

Çizelge 5. *Ruh halindeki değişime demografik özelliklerin etkisi (p) değerleri*

	Cinsiyet	Yaş	Eğitim
Kışla Park Revizyon öncesi	0,567	0,309	0,117
Kışla Park Revizyon sonrası	0,471	0,102	0,153

4. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu çalışma yardımıyla Kastamonu kent merkezinde bulunan Kışla Parkının revizyondan öncesi ve sonrası peyzaj tasarımının terapik açıdan kente ve kentliye katkıları belirlenmeye çalışılmıştır. Bir alanın terapik değerini belirlemek kolay değildir. Bu yüzden parkın terapik değerini ortaya koyabilmek için hem uzman gözüyle hem de kullanıcı gözüyle alana bakmak gerekir. Bu çalışma tam da bu yönüyle özgün değerini ortaya koymaktadır. Açık yeşil alanların kente ve kentliye sağladığı terapik etkilerin irdelenip olumsuz özelliklerinin iyileştirilmesi son derece önemlidir. Günümüz kentlerin yeşil alan oranları ve kişi başına düşen yeşil alan miktarı çok düşüktür. Bu açıdan mevcut yeşil alanların iyileştirilmesi ve kullanıcının ruh sağlığı üzerinde olumlu etkiler oluşturması kent ve kentli sağlığı açısından son derece önemlidir. Bu alanlar tasarlanırken birçok disiplinin (antropoloji, peyzaj mimarlığı, tıp, çevresel psikoloji, hortikültür) birlikte çalışması gerekir (Sakıcı vd., 2013). Bir parkın

© 2025 Sakıcı.

kullanıcı üzerinde terapik etki oluşturabilmesi için kullanıcısına sosyalleşme aynı zamanda yalnız başına kalabilme imkanı tanımalı, farklı etkinliklere (gezinti, spor, seyir, oturma, uzanma vb.) olanak vermeli, insanların doğal çevreyle iletişim kurabilmesine, doğa ile iç içe olmasına (bitki yoğunluğu) ve doğal sesler(su, rüzgar, yaban hayatı vb.) duyabilmesine olanak sağlamalı, şehir gürültüsünden uzaklaştırma olanağı sunmalı, çekici tasarım sergilemeli, mekânsal çeşitlilikler sağlayıp (güneşli/gölgeli, kapalı/açık, bireysel/çoklu kullanım, durgun/hareketli su varlığı, bitkisel çeşitlilik ve doluluk/boşluk) olumlu açıdan dikkat dağıtıcı, duyulara hitap eden elemanların kullanımına (görsel, işitsel, kokusal, dokunsal uyarı sağlayan elemanlar, renk tekstür çeşitliliği, ve bitkilerin karakteristik özelliklerinden yararlanma (çiçek, meyve, dallanma, yaprak, gövde özellikleri)) yer verilmeli, kısaca alan duyusal uyarım, hareket ve denetim sağlamalıdır. Bu özellikler parkın terapik etkisini artırmaktadır.

Çalışma kapsamında öncelikle 2017 yılında Kışla Parkının revizyon öncesindeki park tasarımının terapik etkisini ortaya koyabilmek için belirlenen deneyimsel kaliteleri destekleyen ana ve alt başlıklar yardımıyla uzman grup tarafından değerlendirilmeler yapılmıştır. Bu değerlendirme yardımıyla alanın hangi kategorilerde eksiklikleri olduğu hangi kategorilerde terapik açıdan olumlu etkiler gösterdiği ortaya çıkmıştır. Sonuçlara göre parkın terapik açıdan başarı yüzdesi sadece %44,30 olarak bulunmuştur. Parkın yeteri kadar kullanıcı üzerinde terapi sağlayamadığı ve özellikle deneyimsel kalitelerden %41,66 başarı yüzdesi ile hareket sağlama açısından pozitif etki sağlayamadığı peyzaj tasarımı ve erişilebilirlik anlamında kişileri harekete teşvik etme açısından eksiklikler olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca alan duyusal uyarım açısından %44,30 başarı yüzdesine sahip olup donatı, bitki ve malzeme açısından çeşitlilik göstermede sıkıntılar olduğu ortaya çıkmıştır. Son olarak park denetim açısından %46,67 başarı yüzdesine sahip olup, etkinlik ve mekân çeşitliliği ve konfor ve bakım anlamında sıkıntılar olduğu ortaya çıkmıştır. Alanın terapi sağlama açısından pozitif ve negatif özellikleri Çizelge 2'de görülmektedir. Aynı tarihte 117 alan kullanıcısı ile park kullanımı ve kullanımdan sonra ortaya çıkan etkileri belirleyebilmek için anket çalışması yapılmıştır. Alanda daha çok oturma, sosyalleşme, yeme-içme ve güneşlenme-gölgelenme etkinliklerinin gerçekleştirildiği ve sonrasında sakinleştikleri ve huzur buldukları ortaya çıkmıştır. Ancak pozitif değişimler gösteren kişi sayısı çok yüksek çıkmamış ve ankete katılanlardan bazıları alan kullandıktan sonra ruh halinde bir değişim hissetmediklerini belirtmişlerdir. Bu durum uzman grubun değerlendirmesi ile kullanıcı grubun değerlendirmesinin benzerlik gösterdiğini ortaya koymaktadır.

2024 yılında alan revize edildikten sonraki park tasarımının terapik etkisini ortaya koyabilmek için yine yüksek lisans ve doktorasını yapmış 10 peyzaj mimarından oluşan uzman grup ile ikinci değerlendirme yapılmıştır. Sonuçlar revizyon sonrasında alanın terapi sağlama açısından genel başarı yüzdesinin %55,27'ye çıktığını göstermektedir. Parktaki revizyonun deneyimsel kalitelerden özellikle denetim sağlama açısından %61,33 başarı yüzdesi ile daha olumlu terapik etkiler sağladığı, sırasıyla duyusal uyarım (%53,33 başarı yüzdesi) ve hareket sağlama (%51,39 başarı yüzdesi) açısından olumlu etkilere sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Revizyonla mekânsal çeşitlilik sağlanarak kullanıcıya daha fazla seçim yapma şansı (denetim) tanınmıştır. Ayrıca peyzaj tasarımı ve erişilebilirlik anlamında mekânda gerçekleştirilen değişimler alanın hareket sağlama açısından terapik değerini artırmıştır. Çeşitlilik, mimari eleman ve malzeme değişimleriyle alanın duyusal uyarım sağlama açısından terapik değeri artmıştır. 2024 yılında 100 alan kullanıcı ile park kullanımı ve kullanımdan sonra ortaya çıkan etkileri belirleyebilmek için yeniden anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Anket sonucuna göre parkta aynı etkinlikleri gerçekleştirdikleri ve bu etkinlikleri gerçekleştirdikten sonra kendilerini daha dinlenmiş, rahatlamış hissettiklerini, sakinleştiklerini ve daha olumlu düşünceye sahip olduklarını belirtmişlerdir. Değişimin pozitif anlamda etkili olduğu ve parkı kullandıktan sonra çok küçük bir kesimin ruh hallerinde herhangi bir değişiklik hissetmediği ortaya çıkmıştır. Yine uzman grubunun değerlendirme sonuçları ile kullanıcı grubun değerlendirme sonuçları benzerlik göstermektedir. Uzman grup ile kullanıcı grubun parkın terapik değeri hakkında benzer değerlendirmeyi gerçekleştirmesi, çalışmaya pozitif değer katmaktadır. Parkın terapik açıdan

© 2025 Sakıcı.

olumlu etkilerini artırabilmek için puantaj tablosunda ikinin altında puan alan kriterlerde değişimler yapılarak bu kriterleri olumlu anlamda yansıtması parkın terapik etkisini artıracaktır. Her bir deneyimsel kalite başlığı altında ortaya çıkan eksiklikler çalışma kapsamında net bir şekilde ortaya konulmuştur. Bu çalışma kent ortamında park alanları düzenlerden nelere dikkat edilmesi gerektiğini de net bir şekilde ortaya koymaktadır.

Yazar Beyanları

Çıkar çatışması yoktur. Çalışma için maddi destek alınmamıştır. Etik kurul onayı gerekmemektedir. Üretken yapay zekâ araçları kullanılmamıştır. Daha önce sunulmamış veya yayımlanmamıştır. Veriler talep üzerine erişime açılacaktır.

KAYNAKLAR

Acar, C., ve Sakıcı, Ç. (2008). Assessing landscape perception of urban rocky habitats. *Building and Environment, 43*(6), 1153–70. https://doi.org/10.1016/j.buildenv.2006.02.026

Atanur, G., ve Ersöz, N. D. (2020). Kavramsal gelişim süreçleri ve tasarım bileşenleri bağlamında kent parkları. *Ağaç ve Orman, 1*(1), 66–71.

Bowers, D. A. (2003). *Incorporating restorative experiential qualities and key landscape attributes to enhance the restorative experience in healing gardens within health care settings* [Yüksek lisans tezi, Washington State University]. https://hdl.handle.net/2376/104

Elings, M. (2006). People-plant interaction: The physiological, psychological and sociological effects of plants on people. J. Hassink ve V. D. Majken (Ed.), *Farming for health* içinde (ss. 43–55). Springer.

Ghose, S. (1999). *The healing dimensions of hospital gardens: Three case studies assessing the use* (Yayın No. 193928030) [Yüksek lisans tezi, The University of Texas]. ProQuest Dissertations & Theses Global.

Hartig, T., Book, A., Garvill, J., Olsson T. ve Garling, T. (1995). Environmental Influences on Psychological Restoration. *Scandinavian Journal of Psychology, 37*(4), 378–393. https://doi.org/10.1111/j.1467-9450.1996.tb00670.x

Herzog, T. R., Black, A. M., Fountaine, K. A. ve Knotts, D. J. (1997). Reflection and attentional recovery as distinctive benefits of restorative environments. *Journal of Environmental Psychology, 17*(2), 165–70. https://doi.org/10.1006/jevp.1997.0051

Israel, B. A., Schulz, A. J., Parker, E. A. ve Becker, A. B. (1998). Review of community-based research: assessing partnership approaches to improve public health. *Annual Review of Public Health, 19*(1), 173–202. http://dx.doi.org/10.1146/annurev.publhealth.19.1.173

Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı. (2025, 13 Şubat). *Orman ve ormancılık TR82 bölgesi Kastamonu/Çankırı/Sinop.* https://bit.ly/4pVp7U6

LaFargue, L. (2004). *Nature is to nurture: A post occupancy evaluation of the St. Michael Health Care Center, Texarkana* (Yayın No. 29122411) [Yüksek lisans tezi, Louisiana State University]. ProQuest Dissertations & Theses Global.

Lewis, C. A. (1990). Gardening as healing process. R. Hester ve M. Francis (Ed.), *The meanings of gardens: Idea, place, and action* içinde (ss. 244–51). MIT Press.

Lewis, C. A. (1994). The evolutionary importance of people-plant relationships. J. Flagler ve R. P. Poincelot (Ed.), *People-plant relationships: Setting research priorities* içinde (ss. 239–254). CRC Press.

Marcus, C. C. ve Barnes, M. (1995). *Gardens in healthcare facilities: Uses, therapeutic benefits and design recommendations.* The Center for Health Design.

Marcus, C. C. ve Barnes, M. (1999). *Healing garden: Therapeutic benefits and design recommendations*. John Wiley & Sons.

Mitchell, R. ve Popham, F. (2007). Greenspace, urbanity and health: Relationships in England. *Journal of Epidemiology and Community Health, 61*(8), 681–683. https://doi.org/10.1136/jech.2006.053553

Paine, R. ve Francis, C. (1997). Hospital outdoor spaces. C. C. Marcus ve C. Francis (Ed.), *People places: Design guidelines for urban open spaces*, içinde (ss. 263–290). John Wiley & Sons.

Pretty, J., Peacock, J., Sellens, M. ve Griffin, M. (2005). The mental and physical health outcomes of green exercise. *International Journal of Environmental Health Research, 15*(5), 319–337. https://doi.org/10.1080/09603120500155963

Sakıcı, Ç (2014). The psychological contributions of natural site experiences in Kastamonu, Turkey. *Anthropologist, 18*(3), 991–1004. https://doi.org/10.1080/09720073.2014.11891632

© 2025 Sakıcı.

Sakıcı, Ç. (2023). Kastamonu Cevizli Parkın değişiminin terapik açısından incelenmesi. *Düzce Üniversitesi Orman Fakültesi Ormancılık Dergisi, 19*(1), 21–42. https://doi.org/10.58816/duzceod.1280603

Sakıcı, Ç. ve Var, M. (2023). Personal space preferences depending on behaviour at a psychiatric hospital garden. *Kent Akademisi, 16*(1), 18–34. https://doi.org/10.35674/kent.1133108

Sakıcı, Ç., Çelik, S. ve Kapucu, Ö. (2013). Evaluation of landscape designs of hospital gardens in Kastamonu. *Faculty of Forestry Journal Süleyman Demirel University, 14*(1), 64–73.

Sakıcı, Ç., Var, M. ve Hocaoğlu, Ç. (2014). Türkiye'deki ruh ve sinir hastalıkları bölge hastane bahçelerinin terapi açısından değerlendirilmesi. *Düzce Üniversitesi Orman Fakültesi Ormancılık Dergisi, 10*(1), 59–71.

Sakıcı, Ç., ve Var, M. (2013). Ruh ve sinir hastalıkları hastane bahçelerinin tedavi edici etkilerinin ortaya konulması için deneyimsel kaliteler ve peyzaj bileşenlerinin belirlenmesi. *Journal of the Faculty of Forestry, Istanbul University, 63*(2), 21–32.

Sherman, S. A., Varni, J. W., Ulrich, R. S. ve Malcarne, V. L. (2005). Post- occupancy evaluation of healing gardens in a pediatric cancer center, *Landscape and Urban Planning, 73*(2–3), 167–183.

Smardon, R. C. (1990). Perception and aesthetics of the urban environment: Review of the role of vegetation. *Landscape and Urban Planning, 15*(1–2), 85–106.

Stigsdotter, U. A. (2005). *Landscape architecture and health, evidence- based health- promoting design and planning* [Doktora tezi, Swedish University of Agricultural Sciences]. https://pub.epsilon.slu.se/864/1/UlrikaStigsdotter.pdf

Ulrich, R. S. (2001). Effects of healthcare environmental design on medical outcomes, A. Dilani (Ed.), *Design & health: The therapeutic benefits of design* içinde (ss. 49–59). Swedish Building Council.

Ulrich, R.S. (1999). Effects of gardens on health outcomes: Theory and research. C. Cooper Marcus ve B. Marni (Ed.), *Healing gardens: Therapeutic benefits and design recommendations* içinde (ss. 27–86). John Wiley & Sons.

Varni, J. W. ve Katz, E. R. (1997). Stress, social support, and negative affectivity in children with newly diagnosed cancer: A prospective transactional analysis. *Psycho-Oncology, 6*(4), 267–278.

Whitehouse, S., Varni, J. W., Seid, M., Marcus, C. C., Ensberg, M. J., Jacobs, J. R. ve Mehlenbeck, R. S. (2001). Evaluating a children's hospital garden environment: Utilization and consumer satisfaction. *Journal of Environmental Psychology, 21*(3), 301–314.

Zimring, C. (2002). Post occupancy evaluations: Issues and implementation. R. Bechtel ve A. Churchman (Ed.), *Handbook of environmental psychology* içinde (ss. 306–319). John Wiley & Sons.

© 2025 Sakıcı.